

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУНА Ч. 20.

Цьона Паліїв

Поглиблюймо пластову працю

Доповідь на Конференції Пластових виховників
26. 9. 1947 в Н. Ульмі

Мюнхен 1950

Пластове Видавництво «МОЛОДЕ ЖИТТЯ»

ЗАНИСКИ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУНА

Досі появилися:

Циклостилєвим виданням:

1. Д-р Атанас Фіголь: РОЛЯ ВИХОВНИКА В ПЛАСТІ. Мюнхен 1946, стор. 20. (Вичерпане).
2. Инж. Євген Гут-Кульчицький: ПРОГРАМА ПЛАСТОВОГО ВИХОВАННЯ. Мюнхен, 1946, стор. 27. (Вичерп.)
3. Д-р Атанас Фіголь: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ. Мюнхен, 1946, стор. 27. (Вичерп.)
4. Т. Самотулка: ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА I. (Матеріали). Мюнхен, 1946, стор. 21. (Вичерп.)
5. Т. Самотулка: ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА II. (Матеріали). Мюнхен, 1946, стор. 19. (Вичерп.)
6. Т. Самотулка: ІСПИТ НА ПЕРШІЙ СТУПІНЬ ДЖУРИ. (Матеріали для новачків сходить). Мюнхен, 1946, стор. 26. (Вичерп.)
7. Т. Самотулка: ІСПИТ НА ПЕРШІЙ СТУПІНЬ ДЖУРИ. (Матеріали II). Мюнхен, 1946, стор. 16. (Вичерп.)
8. — ПЛАСТОВА ПРОБА. Допомічні матеріали. Мюнхен, 1946. Стор. 39. (Вичерп.)
9. — ВПОРЯД ДЛЯ ПЛАСТУНІВ. Мюнхен, 1946, стор. 32. Ціна — 0.30 ДМ.
10. Т. Самотулка: ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА I. Мюнхен, 1946, стор. 27. Ціна — 0.30 ДМ.
11. Т. Самотулка: ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА II. Мюнхен, 1946, стор. 26. Ціна — 0.30 ДМ.
11. Т. Самотулка: ШЛЯХ ПЛАСТОВОГО НОВАКА III. Мюнхен, 1946, стор. 26. (Вичерп.)
- 13—14. Не появилися.
15. Д-р Атанас Фіголь: ІДЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СЕНЬЙОРСЬКОГО РУХУ. Мюнхен, 1947, стор. 18. Ціна — 0.30 ДМ.

Друком:

16. Д-р Володимир Янів: ДО ВЕЛИКОЇ МЕТИ (Виховний ідеал Пластового Руху). Автсбург, 1948. Ціна — 0.40 ДМ.
17. Инж. Євген Кульчицький-Гут: НАШЕ ДОВКІЛЛЯ ПІД ЧАС МАНДРІВКИ. Автсбург, 1948. Ціна — 0.40 ДМ.
18. Яро Гладкий: ПЛАСТОВИЙ ІНДИВІДУАЛІЗМ. Автсбург, 1948. Ціна — 0.40 ДМ.
19. Проф. Д-р Юрій Старосольський: ІДЕЙНИЙ ВИРЯД ПЛАСТУНА й Инж. Атанас Мілянч: ФІЗИЧНИЙ І ГОСПОДАРСЬКИЙ ВИРЯД. Автсбург, 1948. Ціна — 0.40 ДМ.
20. Цьопа Палів: ПОГЛИБЛЮЙМО ПЛАСТОВУ ПРАЦЮ. 16 ст. Ціна 0.50 ДМ.

Printed by Ukrainian Printingshop „Sahrawa“, Blomberg Lippe (Germany)

Поглиблюймо
пластову працю!

У наслідок наших півтораденних розмов на конференції пластових провідників в Ульмі можемо щиро сказати, що краще м нашою сьогоднішнього дня має бути: «**ПОГЛИБЛЮЙМО ПЛАСТОВУ ПРАЦЮ!**»!

Всі дискусанти висловлювали думку, що в цілому наслідки нашої виховної праці незадовільні. Тому то нашим обов'язком, як відповідальних пластових провідників, шукати причин і прагнути в міру можливості якнайшвидше усунути їх. Виявити ці причини намагалися мало не всі дискусанти, що подали багато матеріалу для характеристики нинішнього стану нашої організації, а висновки їх — щодо причин такого стану можна звести до двох найсуттєвіших:

- а) нам бракує вишколу для пл. провідників
- б) нам бракує пластових матеріалів, пл. літератури.

Чи можна вважати ці причини за головні? Чи саме в них причина нашого часткового неуспіху?

Щодо першої — вишколу скажу так: останніми двома роками відбувся цілий ряд курсів, вишкільних таборів, конференцій. Згадаю побільше кілька: курс для зв'язкових в Карльсфельді, виховний семінар, курси для активу у кошах, цілий ряд курсів для впорядників новачтва, вишкільні курси для зв'язкових і гніздових, організовані жіночою булавою, вишкільний зональний табір для впорядників юнацтва, організований чоловічою булавою, вишкільні табори для впорядників юнацтва організовані обома булавами тощо. Це все тут згадане (а було їх далеко більше) — на мою думку досить переважний вклад у пластовий вишкіл. Проте я запитаю: як же ставляться пластові виховники до пл. вишколу? Я визначаю це ставлення, як пасивне. Чому? Від організаторів вишколу вимагають пл. виховники цікавих відомостей, подання усіх можливих способів і засобів реалізації пл. праці аж до готових, обов'язково на доброму чикльових вибитих записок із курсу, чи табору. Не починається в учасниках тої молодечі (для пл. провідника конче потрібної) цікавості й охоти активно співпрацювати у проведенні курсу чи табору, що своєю суттю є пластовою зустріччю пластунів, хоч би і з високими пластовими титулами, на якій так, як і на сходинах — зустрічі юнаків у гуртку, — всі мали б поділитися своїми зауваженнями чи критикою. Немає того зацікавлення, співпраці, якої часами надаремно шукають ці виховники поміж молоддю.

Є також деякі «довголітні» пластуни, що критично ставляться до вишколів для сеніорів-виховників чи самої молоді, бо «як ми були юнаками, то ніхто нас не «вишколював», а Пласт був може ліпший ніж те-

пер!» Не забуваймо, що першими роками існування кожного ідейного руху його рушійною силою є ентузіазм, віра, запал піонерів, суворе додержання напрямних провідної ідеї, добір людей. Перша робота УПУ це справжнє шукання змісту, а не форми. Перших виховників «із покликання» (які може формою у цілому не могли б дорівняти декотрим нинішнім «штреберам») було небагато, але всі вони (Тисовський, Чмола, Вуцацький, Дашкевич, Навроцька, Семенюк, Поніліха й інші) зуміли передати своїм пластунам щось із своїх індивідуальних властивостей своєї влачі, і їхні «пластові» прикмети спостерегаємо як «одіждичені» у їх вихованців.

Не забуваймо теж, що кожній ідеї, яка живе роками, яка переходить із покоління у покоління, а ще до того на такому «лакомому» терені як молодь, загрожують небезпека, що вона може зійти з правильного шляху, буденніти, стати шаблонном. Популяриність організації створює небезпеку, що можуть знайти невідповідні провідники, що поведуть працю в невідповідному напрямі. І тому від відповідальних пластових провідників мусимо вимагати поважного підходу і поважного трактування пл. підготовки (вишколу, дошколу). Це не визначає, що Пл. Старшина має зараз же організувати якісь курси, бо в неї часто менше змоги помічувати прояви життя на місцях, а йдеться про власну охоту, власну ініціативу дошколюватися, насамперед, на місцях праці (праця місцевих сеньйорських гуртків, сходи мичи зв'язкових, тощо). «Для школення копей вишколюють підготовці?»

Друга проблема — брак пластової літератури. Щоправда брэх її дається відчувати, але не такою мірою, як ми гадаємо. З'явилося досить багато інструктивного матеріалу, що вмілі та охочі виховники зуміли використати і застосувати у своїй праці. Пластові журнали були і є багатим матеріалом до гурток, чи до того, щоб спонукати до підшукування чогось відповіднішого і поміж непластовою літературою. Але моя думка є, що їх не використаю як слід. Доказом цього може бути: з 20 учасниць одного інструкторського табору «На слід» читала лише одна учасниця. На пластові інструктивні матеріали не звертають уваги виховники і часто треба показати відповідну сторінку інструкції, яка є відповіддю або вказівкою щодо програми чи змісту праці.

Таку ж пасивність, як до вишколу, помічаємо в деяких виховників і до пластової літератури. Немає і не буде ніколи такого пластового підручника, що звільнив би пластового виховника від постійного «труду» обдумувати і підшукувати матеріали, засоби і способи для пластового життя чи програми праці дорученої йому в опіку молоді.

Безперечно є потреба видати основні пластові підручники, допоміжні матеріали, але вони будуть все ж тільки нарисом можливостей, а ніколи докладним рецептом на пластове життя на даний момент, в даному середовищі! Бо ніколи не можуть бути видані такі пластові матеріали, що в незмінному вигляді і формі підходили б для пластової праці всіх окремих гуртків чи частин. Допоміжних матеріалів, однак, не так мало, але відповідних для даного гуртка чи середовища треба шукати, «шпирити». При бібліотеці УВУ в Мюнхені є досить поважний відділ пластової літератури. Це все нині уніками, і це все з документів минулого, чого молоді так охоче шукає. Чи ж знайшлося багато охочих відвідати бібліо-

теку, зробити відповідні записки для себе і своїх пластунів?

Чи ж доступ до дуже багатої чужої літератури належно використаний? З неї можна користати навіть без знання даної мови, бо все це багато ілюстровані підручники, що можуть викликати дуже добрі думки, ініціативу. Здається колись було набагато тяжче Тисовському та іншим шукати її?

* * *

І по такій своїй відповіді щодо цих двох наболілих питань я хочу на підставі Ваших власних спостережень, Друзі Дискутанти, які Ви так щиро вчора і сьогодні висловили, довести Вам, що **причиною незадовільного стану виховної праці у Пласті під нинішню пору є не пластовий підхід деяких пластових виховників до пластової праці.**

Це, саме, головна причина!

Яка ж на неї рада? Я думаю така:

А. Для практичної виховної праці дбайливо підібрати відповідний гурт пластових виховників. (Знаний є дещодочий голос Ві-Пі щодо добру початкових провідників та виховників. У поляків впровадження ступня «Гарцмістн Жечпосполітей» мало довести до згуртування довірених початкових провідників гурперства).

Б. В основу співпраці пластового проводу і пластових виховників поставити взаємне довір'я, почуття солідарности та відповідальности за діяльність Пластового Руху і його наслідків сьогодні й завтра.

В. Із усіма пластовими провідниками погодити погляд на:

а) виховне завдання Українського Пласту,

б) методу,

в) уживанні форми та засоби і консеквентно (ці узгіднені погляди) примінювати в практиці, зн. примінювати в житті.

* * *

Тому, що погляди на справу, що я порушила в точці А і Б будуть висловлювати інші члени Старшини, я подам кілька думок «у відповідь дискутантам» щодо точки В.

а) **ВИХОВНЕ ЗАВДАННЯ ПЛАСТУ — оформити характер кожного пластуна докладно за правилами пластового закону.**

Правила пластового закону не є якісь побічні речі поруч такої, щоправда, теж важливої пластової прикмети, як життєздатність, уміння дати собі раду. Цьому останньому у нас сьогодні деякі пластові провідники надають у пластовій практиці першорядного значення. «Практична життєздатність мусить бути трактована щойно на тлі сильного і сталого характеру, як друга важлива справа виховання у Пласті» (Дрог-1942). Практична життєздатність — сама по собі не дає відчувати, розуміти національні почуття на другий план, Навпаки, вона може усувати національні почуття на другий план, висуваючи на перший особисті цілі. Останніми роками ми подібували багато фахово вдалих одиниць, практичних, метких, що «завжди вміють собі дати раду», але які з погляду національного, особливого у «трудній годині» для власного суспільства безвартісні (змінна характерства, добре оплачувана служба у чужих, не зважаючи на її характер, надання хресних імен дітям, які легко затерли б національне походження, тощо). А за мету пластового виховання є щось

«Немає таких нагод (праці над собою) у гурті невідалих людей». Це стосується так до виховника як і до пластунів. Ті, яким байдуже як і що хто робить, як поводитись, як говорити, нікого не виховують хіба здеморалізують! Не вимагати, означати й те, що може комусь було хоч трохи властивим. Пласт має бути середовищем, що змушує підносити свої знання, прикмети душі і тіла, звички, погляди, — весь свій світогляд щораз вище. Не можна, однак, тих вимог ставити тільки до дітей — молоді. Навпаки вимоги ці мусять степенюватися, проступорядно до віку, генерхії в Пласті. Якщо Пласт має виконати своє реформуюче завдання то треба з'ясувати, що «життя реформувати треба ширше, не послуговуючись тільки дітьми, бо якщо не дамо дітям країю атмосфери, то ідеали ставити значить» (Василевські).

І тому, щоб молоді могла скористатися з цієї виховної методи, Пласт мусять ставити свої вимоги до всіх — і до виховників і до молоді — категорично і безкомпромислово. Нагинати Пласт до «еміграційних» чи повоеених «зменшених» вимог нам не вільно. Краще не в'їдимо його взагалі, залишимо його добре ім'я і ідею «для майбутнього»!

Зрозуміло, що вимоги мають бути для всіх співмірно відповідні. Завдання, що переростають сили чи зможу, дуже легко можуть знеохочувати. При тому зверну ще раз увагу, що, здебільшого, для цієї самовиховної методи важливу роллю матимуть саме «дрібнички» (чи стопа гурткових книг, добре написаний лист, дбайливість в одягу пластуна, уважливість для інших, тощо). Всі самовиховні вправи мають виявлятися на практиці. Інакше самовиховання немає. Не можна їд. провідникові давати себе обмановати, або виробляти «самообманства» (пр.: використання чужого праці характеризувати як пл. жит-тєздатність»). Такі нагоди створюють, насамперед всілякі публічні «репрезентативні» виступи, тощо. Завдання провідника крім «бути за приклад», є «звертати увагу» своїм пластунам на все добре. Це «звернення уваги» пластуни мусять зрозуміти як нагоду самому з чимось знайомитися, спитати, прочитати, одним словом довідатися, як правильно йому чинити — це й буде самовиховання. Тому недобре, коли провідник забарато і задокладно радить. «Радити лише в міру». «Казав пан, зробив сам» перефразують в самобман. (Не плутати тут виховної тактики; на випадок нерадого виконання пластунами якогось завдання заохочувати їх тим, що сам почнеш це виконувати).

Загалом кажучи за словами Дрога: «Пласт дає спонуку, джерело і ринок збуту для праці над собою. Він теж оцінює успіхи цієї праці. Завданням пластуна зробити все можливе, щоб тими успіхами виказатися і здобути значення у Пласті — відтак у житті. Оце й є самовиховання».

А завдання пластового виховника — перевірявати вчинки своїх пластунів і пластуни мають бути того свідомі. Від оцінки, думки і оцінки «свого» провідника нам повинно так залежати, що кожний пластуни докладе всіх зусиль, щоб не опукати довір'я провідника до себе. Але за те провідник мусять мати свідомість і почуття відповідальності, що він своїм життям своїми вчинками, поглядами здобуває моральне право на що контролю. Пам'ятаю, як один із моїх товаришів пластунів сказав: «Найкраще як пластуни почують себе все тоді, коли маю безпосередню виховну функцію. Ця відповідальність змушує ме-

проти лежне: національне почування і внутрішня вартість мусять переважити бажання особистої користі.

Так само подібне змішування понять, невласливе оцінювання т. зв. «технічного вироблення» пластуна. «Не дозволямо, щоб технічний бік переважав моральний. Практичне пластування, лісова мудрість, таборювання, мандрювання, братерство — це все засоби а не ціль». (Бі-Пі).

Основою, виховною ціллю Пласту має бути вироблен-ня характеру. Характер із певним завданням: «щоб наступна генерація була здобова духом у цьому нездоровому світі і щоб плекала вище розуміння СЛУЖБИ — служби чинної, служби Людови й Обов'язку супроти Бога і ближніх». (Бі-Пі, 1939).

б) МЕТОДА: суттєвою і засадничою методою у Пласті є метода САМОВИХОВАННЯ.

Реалізувати виховні цілі Пласту викладом для пластунів це даремний труд — це марнування часу і небезпека самообману. Прищепити пластунам властивості, що складають характер: високі ідеали, почуття честі, самодовір'я, почуття обов'язку, пошана інших, жертвенність тощо, викладом, навіть найкраще виголошеним, ніколи не пощастиє. Для справжнього виховання має бути тривалий, безпосередній контакт пл. виховника із пл. молоддю. Треба щоб виховник був прикладом навіть у дрібних подіях, буденного життя. «Щось інше лише викладає, навчати моралі — а щось інше виконувати правила моралі на кожному кроці. Слова повчють, але тільки особистий приклад вабить; справді виховує, викликає охоту наслідувати» (Дрога).

Виявляє саме і питання, що частково в'яжеться із формою пл. праці: чи такому завданню, такій методі може відповідати пл. провідник, якщо він веде велику кількість пластунів? Ні! Тільки певна обмежена кількість надається до того, щоб кожний пластуни в особистому, близькому контакті міг придивитися своему пластовому виховникові. Тільки тоді він має змогу почути його — виховника — погляд на різні справи, навіть повсякденного життя, прилягнути його поведінці у різних ситуаціях, бачити наслідки її, порівняти, цінувати вчинки інших. (Бі-Пі казав, що відважувався вести частину із найбільше 16 членами). Бо мусямо ясно здати справу, що пластова праця — це пластова життя.

Ведення Гуртка — це співжиття впорядника із членами гуртка. «Не короткопривали тиженні зустрічі на гурткових сходинах, не офіційні виступи пл. Куренів Курній Ради на збірці з уривчастими, як слід із життям непов'язаними промовами, є тереном пластового виховного процесу! «Масова» — цілковите заперечення цілей Пласту (Не змішувати тут масової пропаганди Пласту та поширення його на якнайбільше число молоді)» (Дрога).

І тільки добре, зрозуміле поняття пластового гуртка і правильне ведення гурткового життя дають змогу реалізувати засадничу для Пласту методу самовиховання.

Пластовий провідник має керувати працею пластової частини так, щоб саме створювати різні нагоди для праці пластунів над собою.

Тому найполювіша вимога до доброго пластування на початку праці — дібрати відповідний гурт співтоваришів, що мають постанову і внутрішню охоту працювати над своїм виробленням.

не «тримати себе якнайбільше в руках» — оце вислів пластового провідника!

В) ФОРМУ пластової праці треба підібрати до «смаку» пластунів.
«Можна засісти навколо стола і без стола, або й без певного ладу. Можна прийняти, схвалити якусь форму. Головне, щоб у цій формі пластуни себе знайшли і щоб хотіли в цю саме форму вкласти відповідний зміст, відповідний до основних цілей Пласту і толово, до Бога і України, до інших і до себе самих» (Дрот).

Одне певне, що кожна форма пластової праці мусить мати виховне виправдання (думаю теж про пл. зайняття поза сходинками гуртка).

«Велике число зустрічей, змагань, публічних виступів, парад, що на них очікують участі скавтового Куреня чи Гуртка — не визначає цілком правдивого пластування. Критерієм для кожного виступу має бути відповідь на питання: чи він (виступ) поліпшує якість моїх скавтів чи скавтінгу взагалі. Окремо кожний з цих виступів може мати своє виправдання, але зібрані всі разом вони дуже часто суперечать основним завданням скавтового виховання — вишколові хлопців. В скавтінгу тільки єдина річ повинна мати значення: вишкіл скавта. Все інше мусить бути його мушкетерським підкоренням. Навіль організації має бути на другому місці. Вона виконує дуже корисну функцію, але як вона починає суперечити основним завданням скавтового виховання — вона стає небезпечною!» (із статті скавт. журналу).

Ще одне важливе зауваження: усі завдання, увесь зміст, не тільки інтелектуальний вложений у форми пластових зайнять (прогулявка, табір, ватра, публічні виступи, звітування, тощо) мусять виконувати пластуни із розумінням. «Ніколи не вилити того, поки скавтам не з'ясується, чи не покажете, нащо воно придатне в правдивому житті». (Бушет)

Кожний відповідальний пластовий виховник беручися (стаючи) до виховного завдання мусить передумати, підібрати відповідні виховні **ЗАСОБИ**, передбачити наслідки їх, вчинки пластунів, в'язати пластове життя і пластові вимоги із життям; школою, домом, церквою — громадянством. Як цього всього немає — то Пласт тільки порожня форма — форма без змісту!

Розгляньмо цю справу докладніше.

«Пласт має молодь за ціль і за засіб виховання». Цілком Пласту є гармонійно розвинена дитина, при чому вона ж сама і є головним чинником, засобом того розвою. Можна уважати це замкненим колом — але це так: Пласт обдаровує довір'ям кожну дитину, вірить теж у те, що вона сама може сприяти до свого власного поліпшення.

Пласт зумів зацікавити самого пластуна працею над собою і саме це — єдина запорука, успішний засіб у виховному процесі.

Запобігаючи, однак, щоб молодій людині ця праця над собою не надокучила, не знула, — Пласт організує сталі середовища, середовища відповідне для самого пластуна, що йому допоможе і підтримає його в його зусиллях. Цим середовищем є Гурток, Курінь, спілільні прогулянки, спрїчі, свята, ватри, участь в громадських акціях. Мислення виховання і полягає в тому, щоб і форма і засоби звести

все до основного завдання Пласту — виховання характеру, до потування пластуна виконувати у життєвій практиці три основні обов'язки.

Крім самого пластуна, та його середовища є ще велика — велика кількість (для того, хто над тим не замислюється майже непомітних) **заоб'їв**, що їх однак кожному пластовому виховникові треба розуміти і жодним із них не легковажити.

Це в основному такі:

1. Чар Пласту: зовнішні ознаки — однострій, відзнаки, таємні знаки, поздоровлення.
2. Формальні вимоги: прохання про прийняття в члени, заява батьків, час проби — умови.
3. Ідейні основи: клич, закон, присяга.
4. Пл. зайняття: гри, проби, життя серед природи, практичні вмільості.

Деякіля докладніших пояснень, щоб краще розуміти:

До 1. Чар Пласту: мальовничість однострою (відзнаки, барвні хутки, прапори), пластова обрядовість, навіть дещо дивачна, таємні знаки: поздоровлення, романтичність пластового вогню-ватри — це все впливає на уяву молоді людини і це все притягає. В хаті, в школі, вона «душить», в Пласті бачить світ закромий на свою мірку. А знаємо зі свого життя і спостережень, що кожний, а теж і молодь, прагне «свої» суспільності. Дому, школи, майже ніколи не вистачає, хіба якісь хворій дитині. Притаманне людям бажання відокремлюватися чи пак відрізнюватися від чогось, або когось.

Усі кличі, як «Пролетарі всіх країн єдніайтеся!» — це все свого роду об'єднання для відрізнювання. Чому дороги нам наш прапор? Бо він вилучає нас з-під іншого. Чому носимо національну відзнаку? Щоб себе відрізнити від інших, що мають свою. Чому миляша хорговка «нашого» Гуртка? Бо вона має побіч інших — це все прояви вложності. Крім того кожному знане замілювання дітей до різного рода «перевирання», а пластовий однострій, щодо не пластунів, є свого рода «перевиранням», «вирізненням» з одної сторони і об'єднанням із «своїми» — пластунами з другої.

Уся обрядовість, така притаманна пластовому життю, чи не відповідає це дитячому замілюванню в різних забавах повних буйних фантазій і уявлень?

До 2. Формальні вимоги — у нас дуже часто трактовані дійсно «формально». А вони великий виховний засіб: пластуни просять сам прийняти його до членів гуртка. Ніхто його не змушує, не загрожує, не намовляє.

«Навіть у найгіршій одачі є 5 % добро» (Ві-Пі), що можна відповісти тим підходом розвинути. І таке «прохання» прийняти уважає Пласт як вияв охоти у того кандидата «бути кращим», дозволити йому над собою працювати, бути таким, як пластуни повинні бути. Тому Пласт «не полює» на своїх членів, не агітує і не робить масівки для самої хвальби, тільки чекає на майбутніх пластунів, щоб самі прийшли.

Для реалізації своїх виховних цілей Пласт потребує насамперед співпраці батьків, як теж і нагоди для розбудження чи закріплення авторитету батьків у самих пластунів. Тому вимому зложити заяву батьків на вступ до Пласту треба вважати за втягнення батьків у

співпрацю і як підкреслення у пластунів авторитету батьків.

На початку пластової праці пластун повинен виконувати певні вимоги. Чи це дійсно якісь помітний момент тоб то засіб? Це теж, що й з проханням. У мови притийняття — натода і поміч у збагаченні тих 5 відсотків доброго!

Час проби — для пластового провідника і для пластового оточення (Гуртка, Куреня) теж натода, щоб перевірити вартості. Саме тоді мають невідповідні, нестійкі відпасти. Цього прояву не слід пл. провідникам боятися. Під час проби кандидатів взагалі не треба, борони Боже, «манити» до Пласту. Саме, навпаки, їм треба показувати труднощі: «бути зручним» — це не легка справа. Може тоби пощасить — спробуй, псбачим». А що кожна дитина має природний нахил до доброго, і як тільки бачить практичну можливість реалізації його — то дуже цього легко чіпляється (саме «пластове добре діло» сприяє розвоєві цього нахилу).

До 3. Ідейні основи Пласту. (Клич, закон, присяга).

Клич «готовості» пригадає, що

а) пластун тільки тоді готовий, коли завжди готується, як про те пригадає собі й іншим поздоровленням і як того хоче.

б) «Будь готовим» — це означає, що розум і тіло мають бути наготові виконати обов'язок (Бі, Пі.) і Пласт при цьому визнає труднощі віку і клич відрізняє (у новаків).

в) клич готує психічно до служби іншим, до чого мають спричинитися вироблені особисті здібності (фізичні і моральні) та фаховість.

Очевидно — каже один пластовий виховник — клич якоїсь незвичайної сили не має, це вірніше пригадування, трохи навіть моралізування. Клич не викликає за собою такої непосредної користі як, прикладом, закон. Він «фундамент пластового виховання — він душа, він сталій критерій поступовання». Уложений він так, що кожна його точка може найти біологічний чи духовий відгук у молоді чи дитини. Це докладно визначений кодекс, пристосований до віку і добровільно молоддю прийнятий і тому закон такий важливий виховний членник. Надходить момент присяги. Бі-Пі, спираючись на психологію, дає такі підстави на виправдання її важливості, доцільності тим, які цьому протиставляють замолодий вік, в яких будиться сумнів, чи поняття честі і Бога у цьому віці не буде мильно зрозуміле. Він каже так: у пластунів — Ні! Бо випродовж готування до присяги, пластуни, ведені добрим виховником мусіли виробити собі властиве поняття про Бога і честь. І саме це готування до присяги, відповідальна ухвала зв'язкового допустити до неї прихильника — основний момент у пластовій виховній роботі. Під час пл. приречення-присяги, крім самої зовнішньої форми, яка повинна впливати на пластуна, впливатиме також щось внутрішнє — думка «що скаже мое середовище» і це часто струмує пластуна пізніше перед проступком. А все пластове середовище повинно бути пластунові близьким, дорогим — тоді і народжується пластове спільнота. «Слово комоє раз дане стає в ту хвилину частинкою нас самих. І як опісля від чогось запевненою словом відхилився — то це ніби ми понижмо себе самою».

Крім того Бі-Пі хоче, щоб кожний скавт належав до якоїсь віри, пізнав виразно існування «вищої сили» і з неї зробив найкращу гарантію свого скавтового приречення. «Релігійність скавтінду — це передусім постава до Бога — прояви милосердя до ближніх» (Бі-Пі).

Клич — закон — присяга — це одна цілість — разом вони формують ідейні основи нашого Руху. Але... це все, якщо їх брати поважно, вимагає від кожного пластуна певних «відречень» і то більших, що більша «карьєра» пластового провідника. Добрий провідник не раз мусить відрідкатися особистих привіностей задля своїх пластунів. «Гідки той, хто полюбився із плм, «періпінням», буде правдивим — добрим пластовим провідником».

До 4: У середовищі Гуртка і при всіх інших пластових зайнятих пластунах знаходиться поміч і місце для свого розумового, морального і фізичного розвою. Між тими зайняттями є дуже важливі, деякі чимсь особливою характеристичні.

Гри. Замисліться над тим, чого хоче навчити своїх хлопців і потім вигадайте гру, в якій вони будуть вправлятися у тому, про що вам йшло. Бо немає такої вправності, якої не можна навчити за допомогою гри. (Діти бавляться для вправи — теорія Гросса). І пластотви гри мають відбуватися як «направду», мають бути свідомим самообманом. При тому завжди треба мати на увазі користь від гри. Тут Пласт використовує природний інстинкт боротьби, але окреслює його докладно не як агресивність, а як змагання.

Проби: Гурток у своїй праці проходить фази провірення — в тому, що вони легко дозволяють молоді розуміти та добутти підстави «правдивого наукового духу: докладність і об'єктивність». Не можна пластунові «викрутитися», ошукати своєю інструктора що вузол добре зв'язаний, якщо він кінець-кінцем не такий, як має бути. Буква опущена під час сингалізації виявляє неуважність. Пластові проби не конкурують із шкільними іспитами, немає теж при пластових пробах можливості такого «лявірування», як напр., в школі.

Природа — фізичний розвій. Тереном, на якому має відбуватися більшість пластових вправ — це природа. Там «відчувається Бога в Його ділах». До того тільки серед природи пластун усвідомлює, що таке фізичне здоров'я, фізична вправність. «В полі захищай, як не будеш здоровий».

Проби вмілості — система обдуманна Бі-Пі для «викриття» уздібнень та замилювань». Тут же і можливості дати молоді і деяку підставу фахової практики (до іспитів вмілості повинні готувати фахівці).

Впоряд. «Дріль» діє із зовні і сприяє збірній науці — Пласт поспирає індивідуальний розвій і діє з нутра. Тому Пласт розрізняємо дисципліну зовнішню (з неї користь; можливість порушати більшою масою при короткому наказі), але головне не для пластуна — внутрішня дисципліна. (Не виключає вона теж певної «тресури» але вона буде стосуватися до глибини душі). Стояння пластуна «на струнку» перед старшиною ніколи не повинно бути доказом страху, тільки самодисципліни. І всі прояви не дисциплінованості у Пласті належить трактувати передусім як прояв браку внутрішньої дисципліни. А такі прояви, недотримання у тому напрямі не поведеться усунути самою наукою впорядку навіть цілими годинами!

Відти і карні санкції в Пласті розуміємо все як поштовх до поправи. Суд, а ним є насамперед пл. виховник, мусить боронити «закону», який винуватець сам добровільно визнає. Найліпша санкція

— це направа злого — актом доброї волі (військово добрий вчинок), а теж і зовнішню ознакою: скиненням відзнак, тимчасовим звільненням, чи цілковитим видаленням.

Ось так, усе це тут коротко зібране взяте до уваги і відповідно стосоване у практиці, має створити тип українського пластуна — української пластунки, українського юнака, української юначки з пластовою поставою, а пластовому виховникові правдиве почуття глибокого вдволення, яке може дійсно дати праця з молоддю!

* * *

На черзі тепер буде відважно, щиро й одверто порівняти ці наші узліснені погляди із сьогоднішньою дійсністю, бо, як каже наш Голова: «Ми вже такі сильні, що можемо говорити й про негативні прояви у нашій організації».

Попукаймо залежності між думками попередньо висловленими й Вашими, Шановні Дискутанті, голосами.

(**Виховне завдання Пласту**). В досягненні виховної цілі Пласту є труднощі — «молодь визнає різні авторитети» (голос Міттенвальду), сенорам тяжко провадити працю бо «престіж сенорату чомусь підупав і серед пластунів і серед громадянства» (голос Регенсбургу). А може ці виховні труднощі випливають із того, що деякі пл сеніори, приймаючи «виховні» титули, немов би не усвідомлювали собі, що вони самі є готовим наслідком, продуктом того виховного зусилля, яким є пластова життя. Може вони і не здають собі цілком справи з того, що саме у них і молодь і громадянство шукає того характеру, який має бути наслідком їхнього пластування, який характеризує людину, що називає себе пластуном. А ми будьмо щирі і скажемо собі у вічі: чи говідечка і життя усіх сенорів таке, щоб «престіж сенорату» піднісся? Але, Товариство, усвідомім собі що через невідповідну поведінку деяких сенорів занепадає не сам «престіж сенорату», але занепадає, нищиться престиж Пласту, Пластова молодь у кожному сеноріві бачить втілення Пласту! «Твоє Я так голосно кричить, що я не чуло що ти говориш!» (вистів американських скватерів).

(**Метода**) Пластові виховники не завжди спроможні на зусилля, якого вимагає застосування с амовиховної методи. Що гірше, є й такі, що в неї не вірять. І такі байдужі, без віри виховники не звертають уваги на вчинки, поведінку, життя пластунів у буденному житті. Це їм особисто дуже вигідно, бо вони оминають в той спосіб можливості реваншу, тобто порівняння протиставлення їхнього життя, їхньої поведінки пластунами. «Пощо зражувати собі їх, з них і так вже нічого не буде» (Голос Міттенвальду). І часто, дуже часто саме для того, щоб «не зражувати собі» ці сеніори, маючи якусь фальшиву амбіцію, намагаються «покривати» пластунів, не мають відваги, чи охоти застосувати передбачених у пластовому вихованні санкцій щодо частини чи окремих пластунів. «А ну ж ще скажуть, що я не вмію собі дати ради», або «стану непопулярним серед своїх пластунів». Часто буває, що такий зв'язковий виконує навіть деякі обов'язки, які мали б за його порадою чи вказівками виконати самі пластуни. І це саме виробляє цю «меншеварість», про яку говорив Бамберг. «Про все подумає пан зв'язковий».

Я особисто на практичній пластовій праці ставала не раз перед виховними труднощами, яким я, між іншим, все була рада, бо вони

доводили, що є певна «дія», втворюються певні життєві ситуації, які дають нагоду визначити їх як пластові чи протипластові. Але ніколи мені не спало на думку таїтися із тим із своїми співтоваришами праці. А я мала багато нагод стрітнутися із такими, що у них «все знаменито», а по якомусь часі цей «знаменитий» стан виявлявся як нікчемний. Початків розвалу треба шукати саме в цьому вихованні, у цьому: «В нас усе знаменито». А спільна застанова, чи відповідна вчасна порада була б може у багатьох випадках запобігла небажаному в Пласті!

І берімо теж до уваги, що коли ми не будемо ставити вимог до себе самих — пластунів-сенорів і до пластунів, яких ведемо, то в наслідок цього обезцілимо цілий Пласт, обнижимо рівень пластової постави і тоді й самі ми, пластуни, і громадянство не буде бачити жодної різниці (поза односторонь) між пластунами і непластунами.

(**Пластова форма**). Є певні засадничі, випробовані організаційні форми відповідні і єдині для реалізації пластової системи, яких нам не вільно без належної надуми і відповідальности змінити. Цей «добробільний рух» — про який говорив сеніор з Регенсбургу, ця масівка, яку застосовано полекули на місцях, не зважаючи на ясну інструкцію Команди СУПЕ, викликає, як дальші наслідки невідповідні форми пластової праці, і, очевидно, слідом за цим невідповідний зміст: спільні, масові зайняття — замість глибокого, змістового гурткового життя. Виклади, навчання — замість гуртки, гри та практичного пластування. І це все відсунуло зв'язкового як виховника на задній план а поставило вимогу до зв'язкового як організатора і то подекуди типу організатора «за будьяку ціну», щоб тільки виступи, чи участь добре відбулися. Ми ж не діти і знаємо, що ті всі виступи перед чужими чи перед своїми у своїй підготовці, чи переведенні (беручи до уваги всі позалаштункові справи) дуже часто відбуваються далеко від того, що повинні ми називати, чи могли б так назвати «пластові». А все це в наслідок призводить до:

Перенасичення формою, збуденіння, знеохочення, браку ентузіазму, — на що скаржилися сьогодні дискутанті. Але особливо негативне те, що свідомість гурткової методи відсувається на задній план, про що я вже згадувала. А ця кардинальна помилка в пластовій праці дає кінець-кінцем, таке: брак с амовиховної методи, брак правдивого, пластового змісту, непластову поставу, конфлікт із домом, школою, а нарешті і з самим Пластом.

У формах пластових зайнятть виявився шаблон. «Відбути» сходини чи написати звіт — аби «позбутися». Члени в гуртках цілком не злітовані, не об'єднані гуртковою дружбою, у суперничстві з іншими гуртками сварка, задрість, а до пл. провідників-сенорів левковаже ставлення і навіть кпини.

Крім того з'явилися нові форми пластових зайнятть, викликувані переважно пропагандинними цілями (так ніби найліпшою пропагандою для Пласту не є правдива постава Пластунів, тільки неодмінно якийсь виступ), що для самої внутрішньої сили не має значення: спільні молитви серед таборових майданів відбуті без належного молитовного настрою у пластуни і у тої публіки, що приглядається, ватри, розпалювані пластунами на непластових імпрезах часто серед будинків, як «видатна точка» пластунів саме ударяє по пластовій «ро-

мантіці», яка своєю суттю є глибока складна частина пластового життя. Відмовляємося від «чару», що повинен мати Пласт для юнака, а тим самим і від впливу на нього.

(Чар). Тут можна теж згадати про «чар» пластового однострою, що своєю «мальовничістю» притягає новачка чи юнака до Пласту. І перевіромо себе, чи випадково не наступило у нас переосвічене зовнішньої форми і то не у новачків, а у сеніорів? Чи ця «мальовничість», що має бути чаром для юнака чи новачка, не є часами якимсь різким контрастом до віку, який вона приваблює? І чи це не може в деяких випадках спричинитися до зменшення «престижу сеніорів» у поважних колах нашого громадянства?

(Засоби). Так завні формальні вимоги: прохання про прийняття, заява батьків, зложення заяви до вступу кандидатом на пластуна трактуються часто як зайву формальність, на яку шкода часу. А це ж одні із засобів вироблення почуття відповідальності, амбіції, а в наслідок і честі! Здається потреба цих прикмет належно оцінюємо і не можна нам відмовлятися від кожного із засобів, що може нам допомогти виробити ці прикмети.

Якщо не будемо звертати уваги на те, що вони самі хотіли і хочуть бути пластунами, якщо не будемо відповідними вимогами їх у цьому зміцнювати — то, очевидно, зведемо кінець-кінцем Пласт до того, що «як не буде черевиків — то не буду пластуном» (голос Бамбергу).

(Ідейні основи). Без зусилля і відповідальності фабрикуються «учасників», бо «тільки такі допущені до стрічі, табору» — чути відповідь. Остаточний момент готування до пл. присяги проходить у спільну готування свята, а деякі виховники, відповідальні за кожний окремий випадок допущення до приречення в цей момент виказують якесь дивні, незрозумілі прояви милосердя. Знаю такий один приклад: пластуна за невідповідну поведінку позбавляють пл. праці. Про це знає оточення. Нестодівано за два чи три тижні цей пластуна складає присягу, «бо батькам було б дуже прикро», — виправдується зв'язковий.

Такі факти чейже не вироблять у пластунів пелетизму, зрозуміння святочних моментів, які, спільно пережиті, виробляють організаційну спільноту, що залишається «члесь» на ціле життя. Тому не дивуймося, якщо на ЮСВ в Мігтенвальді були і такі пластуни, що дуже радо приймали якесь доручення, або шукали самі причини, щоб не піти на відкриття стрічі чи останню ватру. Вони «розпаковувалися», або «пакувалися», але я думаю, що вони «спакувалися» вже були перед стрічкою! У них пластова преса, що з'явилася на стрічі, не викликала якогось особистого зацікавлення, не варту була того, щоб сховати її на стогоді чогось пережитого, а придатна була лише, щоб зужити її на різні потреби.

Ще один приклад: на шатрах на одному інструкт. таборі на доказ «пластової веселости» наурпали ми на такі назви шатер чи гуртків: «Везжурні дівичі», «Пластовий характер», «Чорногірські розбійники», «Пластова ідея» (до того ще із малюнком «фікса»). Це наслідок того, якщо не називали речей по імені, що намагасмося все виправдати, найти викрут, так, як знайшли капітальний помилк на завішування національного прапору: щоби нікого не «дразнити» — вішають прапор вдлину; і жовто-блакитний і блакитно-жовтий — як хочеш, куди тільки вітер повіє. Цей «лисийчий» підхід, як каже На-

чальний Пластун — надто непластовий!

(Заявляти) Як мали ми нагоду переконалися на вишкільних таборах, гурткові сходи ми здебільшого не є бажаною зустріччю членів Гуртка. Програми їх шаблонні, нецікаві, а головне цілком не пов'язані з життям. Тому не дивуймося, коли тут чуємо голоси (голос Ландсгуту) «СУМ більше притягає, бо там молоді стрічається, обговорюють актуальні справи, байдуже якого характеру, але вона чує, що це є щось, що доповнює, чи виповнює її внутрішній день». Навіть на зразкових сходах ми чуємо як приклад пластової поведінки насвітлено геройство... спання. Це все виглядає, що ми свої праці не хочемо зв'язувати з нинішнім днем. А кожний день несе силу-силенну фактів, подій і вчинків що, як наочні можуть дійсно виробляти погляд, переконання, світогляд пластуна. Але... це може призвести до неопулярності партії чи осіб «власть імущих», а дехто з нас на цю популярність просто хворий!

Роля впорядників, цих перших співробітників зв'язкових теж не дуже чітко з'ясована. Пересічний тип — це тип всезнайка, мудрагеля з капральським тоном. Мова жакхпана, вислови вульгарні. Метода подавання відомостей часто шкідлива. Побут севед природи — це якась прикра повинність для деяких гуртків. В Верхтестадені ввій жовтодзюбів, зорганізований на весні, аж 4. свої сходи ми відбув серед природи і то може з конченості, як показові сходи на вишкільнім таборі.

Пересічне поняття, яке виробилося у деякого щодо ставлення вимог **відвотногопроріччя** до свого посту. «Хочу бути вже раз старшим, щоб не слухати» — мріє голосно новачка, спостерігаючи своє пл. оточення. «Йі і так нічого не буде, бо вона з Команди» — застоює пластуна одна очю. Багатьом пластунам незрозуміла «точі-іншішні»: «Дякую за такий сквартінг, як в Америці! Я читаю в часописі, що там сквати вчинили так то й так. Що це добродійне товариство?» — питає юнак, ще до того провідник гуртка.

Це все наслідки «толеранції» і «незражування» пластунів, юнацтва і старших з самими сеніорами включно, які вже «не одно ба-чили, не одно пережили», для яких треба Пласт «модернізувати» (за словами зв'язкового з Н. Ульму).

Деякою мірою ці непластові прикмети набувають права гуржанства через діяння «різких авторитетів», навіть у самому Пласті, про що згадувано в дискусії (Самотулка), які, щоб поставити себе перед пластунами на належну висоту принижують інших. До цього належить суперництво, конфлікти зв'язкових тієїж місцевості, кошових зі станичними, деякі непогоджені погляди чи напрямні Булав (чол. і жін.), тощо.

Очевидно, що незрозуміння чи недоцінювання внутрішньої дисципліни в Пласті, застосовуючи «дріль», доводить до нищення ініціативи: «Не було наказу — то що я буду сама сидуватися щось придумувати». У наслідок — все робило організовано — це визначає «на наказ» і обов'язково з «тогоничем», бо якщо б п'яно не було — «то нічого не вийде» — оповідає учасник табору. Так, бо має слухність сеніор А. (Авігбург), як каже: «Мілітаризм» по формі — це найкраща форма у пластовій праці — тому невироблені пластуни за нього хапаються. Але в наслідок ми бачимо, що за тим криється брак амбіції, голівно щодо своїх, (ще варто мучитися, щоб «показатися» не раз перед людиною незнаною нам ближче, але в мун-

дурі офіційної особи), грубіянство, лінивість — як це зауважив сенюр із Ляндштугу.

Ясно, що шукаємо і знаходимо різні, навіть слупні виправдання! «Деморалізуючий вплив еміграційного життя», «Така то вже доба», «випинця молодь не така, як була колись», «природа випинської молоді не потягає» і т. п. і т. п. І виходить саме непорозуміння: очевидно, що є (вона була й колись) така молодь, що її природа вже не буде вабяти і що такій молоді не підійде навіть сильно емоціонізований Пласт! Так само як не всієї молоді підходить він на Батьківщині! Ми можемо уболівати над тим, що таких типів ніч може більше, ніж було колись, але, на Бога, для неї ми не можемо змінювати характеру нашої організації! Пласт не був і не буде поправчим домом ані згуртованням пинків!

Говоритись теж і про те, що сьогодні виробився навіть у бацьків інший дещо погляд «на вдалість» випинської людини; стритної, несовісної (без вагань), злібної на все. Це вже ми колись теж «брали». Стиль життя «всі засоби добрі», «ціль без огляду на засіб» — це стиль життя не для пластунів!

Зрозуміло, випинські умови (порівнюючи до таких у нас в краю) багато тяжчі для пластової праці. Це правда! Але це одночасно голосне, дуже голосне ствердження актуальності і потреби такої організації якою є Український Пласт! Це саме й крик утрати чисту ідею Українського Пласту і чисту його форму! Це разом крик за життя, що сдине може рятувати нашу молодь перед тими усіми небезпеками, що перед нею немилучо і невмолимо поставив еміграція.

Рятувати нашу молодь перед духовим і фізичним знидінням, допомогти їй вийти переможно із життєвих завдань, що перед нею поставила доля — це велике і почесне завдання українського пластового сеніорату!

Ось так, (як дозволив мені розмірно короткий час), виконала я доручене мені Старшиною завдання: зібрати головні думки дискусії та зробити з них відповідні висновки. Ці висновки мають спричинитися до **ПОГЛИБЛЕННЯ ЗМІСТУ ПЛАСТОВОЇ ПРАЦІ**.

Тому в наслідок цих наших спільних зусиль бачимо ясно дві ділеми: або зложити наші відповідальні діловства, залишитися збоку в «пластовій мандрівці» до часу, поки не найдуться охочі продовжувати її в належному напрямі, або все ж **спробуємо наших сил!** Я вірю, що оберемо це друге і хочу вірити, виконаємо це завдання як слід! Бо хіба б ми Пласту поважно не трактували, або були б занадто ліниві (бо не думаю — нездібні) організувати пластову працю, особливо тепер, у притаманих українському Пластові формах і змістові, «з життєвої мудрости черпати притягальну силу для пластової праці, оберети її від шаблону, охоче виходити «на чисту воду» з усім, що нас оточує: із нашим приватним, родинним, громадським, політичним та національним життям включно!».

Тоді напевно у підсумках — у висновках нашої чергової виховної конференції буде:

«СТАН ВИХОВНОЇ ПРАЦІ У ПЛАСТІ ЗАДОВІЛЬНИЙ!»